

Mgr. art. Ján Zelinka
* 1987 Vranov nad Topľou

Vzdelanie

- 2012 doktorandské štúdium, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, katedra Socha – objekt – inštalácia
- 2006 – 2008 magisterské štúdium (červený diplom), Technická univerzita v Košiciach, Fakulta umení, volné výtvarné umenie
- 2002 – 2006 bakalárske štúdium (červený diplom), Technická univerzita v Košiciach, Fakulta umení, Ateliér slobodnej kreativity (3D)
- 1992 – 1996 Škola úžitkového výtvarníctva v Košiciach, odbor kameňosochárstvo

Študijné pobyty

AVU, Praha, Ateliér figurálneho sochárstva a medaile, prof. Jan Hendrych

Ocenenia

CENA DEKANA za vynikajúce študijné výsledky, Fakulta umení
Akadémie umení v Banskej Bystrici
Cena Oskára Čepana 2015

Referencie

www.janzelinka.com

Samostatné výstavy

- 2014 Re-form, Kunsthale, Košice
- 2013 Ján Zelinka – Forma a obsah, Šarišská galéria, Prešov
- 2010 Ján Zelinka, Galéria Per spectrum, Prešov
- 2009 Ján Zelinka – sochy, Miskolci galéria, Miskovec (HU)
- Ján Zelinka – sochy, Múzeum Vojtecha Löfflera, Košice
- 2008 Ján Zelinka, Galéria Cypriána Majerníka, Bratislava
- 2006 Jednotlivci, Centrum súčasného umenia IC, Košice

Ján Zelinka: Rekvém pre hada, 2013, uhynutý had zaliaty v olove

PORTRÉT Ján Zelinka

Kolektívne výstavy

- 2015 Homo creatusz, Make up gallery, Košice
Výstava finalistov Ceny Oskára Čepana, Dig Gallery, Košice
Slovak Art Days In London/Dni slovenského umenia v Londýne,
The Gallery on the Corner, Londýn (UK)
- 2014 Biela noc, Košice
Rožňavské radiály, Galéria Banického múzea, Rožňava
Cassovia Express, Zemplínske múzeum, Michalovce
- 2012 Múzeum Vojtecha Löfflera, Košice
- 2011 Vnútorňý priestor 6, Synagóga, Košice
- 2010 Socha a objekt XV, Galéria SVÚ, Bratislava
- 2009 Socha a objekt XIV, Galéria SVÚ, Bratislava
Noc 09, Východoslovenská galéria, Košice
- 2007 Múzeum Vojtecha Löfflera, Košice
KE-BA-BB, C2C Gallery, Praha (CZ)
KE-BA-BB, Považská galéria umenia, Žilina
Ildikó Pálová, Eva Krutaková, Ján Zelinka, Múzeum Vojtecha Löfflera, Košice
Z prieskumu, Považská galéria umenia, Žilina

Silvia L. Čúzyová / Ján Zelinka
Mysel' hýbe hmotou

Silvia L. Čúzyová / Ján Zelinka – Mind Moves the Matter
Interview with the winner of Oskár Čepan Award 2015

Silvia L. Čúzyová: *The material and the conceptual aspects are well balanced in your art. I think that an artist applying that kind of approach has not won the Oskár Čepan Award for quite a long time.*

Ján Zelinka: I think the concept and the form should be balanced. I believe that if the form does not attract attention, the content won't even be considered, because the viewer would not be interested in investigating further and going into depth. You sure know it: when you visit a gallery and if nothing attracts your attention, you do not feel like slowing down, stopping for a while or spending your time. In today's fast-paced world and visually crowded space there are only a few things that can really attract attention. Of course, artists want to convey their message, so they should try doing it by using adequately interesting forms. I think people share more or less the same impulses, thoughts and ideas; only the ways of expression may differ. And precisely those ways are important. They either get you or not. Nobody is interested in a well meant, but poorly written book. You either read it in one sitting or you never finish it. I am convinced that sole concept is not enough, because besides the concept, ideas, or information I also need a visual experience, something that gets me. I do not want to offend the conceptualists, but concept without form is, at least for me, like a soul without a body. But this also applies vice versa. A masterfully made thing without a meaningful concept is like a body without a soul. It quickly makes me bored ..., but it is to be taken as my subjective opinion.

Mgr. Silvia L. Čúzyová, PhD. (1981)

She obtained her master's degree in the History of Art and Culture at the Philosophical Faculty at the University of Trnava in Trnava in 2001–2006. In 2013, she received her PhD. at the Department of Theory and History of Arts at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava. She specialises in the history and theory of modern and contemporary visual art and art critique. Since 2009, she has been managing the Medium Gallery at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava.

Ján Zelinka: Hľadám podstatu (kôň), 2014, sadra liata do konskej kože

Ján „Jany“ Zelinka (1978), absolvent Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach (2002 – 2008), aktuálne doktorand na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (od roku 2012), je prešovský sochár a ambiciózný mladý umelec s vrodenným talentom, ktorý je od útleho detstva otvorený inšpirácii. Na svojich nápadoch kontinuálne a vytrvalo pracuje, necháva ich dozrieť v koncepcii i forme. „Ide si svoje“ aj keď sa stane finalistom prestížnej ceny pre mladých výtvarníkov Cena Oskára Čepana 2015, čo mu vynesie jedno z prvých miest. Vzdialenosť jeho pôsobiska od pomyselného umeleckého centra Slovenska nie je v jeho prípade problémom. Zelinkova špecifická a nezabudnuteľná tvorba si už našla svoju cestu do pozornosti odbornej i laickej verejnosti. Medzinárodná komisia Ceny Oskára Čepana 2015 označila jeho tvorivý prístup za „ohľadávanie“ post-humánosti a alternatívnych vízií prírody. „Vo svojej tvorbe používa nové materiály, ktoré majú komplexné symbolické významy a bohaté konotácie v histórii umenia.“ Zelinka využíva ne/živý biologický materiál netradičným spôsobom. Nájdene mŕtve zvieratá nevypcháva ani podľa nich nemodeluje. Premennivý tvar živočíšneho tela fixuje do nehybnej podoby zaliatím do olova alebo využitím ich celistvej kože ako odlievacej formy. V oboch prípadoch je možné získať anatomicky verný a prírode mimoriadne „blízky“ sochársky tvar, ktorého výsledok je však až surrealistický a znepokojivo neprirodený. Zelinkova tvorba umne kombinuje náhody s nenáhodnými až klasickými sochárskymi postupmi a výsledkom sú pôsobivé post-existenciálne piety a pamätníky.

Silvia L. Čúzyová: *Kedy si sa rozhodol byť sochárom? Bola to jasná voľba, alebo si vyberal z viacerých možností?*

Ján Zelinka: U mňa to bolo viac-menej jasné od začiatku. Ak si dobre spomínam, už ako malý chlapec som daroval na Vianoce rodičom sošky. Ani neviem prečo, ale páčili sa mi, hoci to boli bežné sošky z keramiky, aké sa dali v minulosti kúpiť v každom obchode so zmiešaným tovarom a dodnes ich občas vidieť v obývačkách. Aj keď som nechodil na žiadnu základnú umeleckú školu, odlieval som si malé figúrky do alobalu. Nemal som možno ani desať rokov. Mám odloženú aj prvú sošku, ktorú som kedy urobil, vyrezal som ju nožikom z vosku a predstavuje starenku nesúcu svoj batôžtek. Moje prvé „diela“ zobrazovali vzory z môjho okolia. Keďže som chodil do kostola, tak to boli sošky svätých. Pannu Máriu som obalil do alobalu vo viacerých vrstvách, popritláčal všade dookola, aby sa pekne odtlačila, vytiahol von z alobalu a vznikla forma, do ktorej som nalial sadru. A bolo to. Potom prišla dilema, kam na strednú školu, a keďže som sa do počul, že na Školu úžitkového výtvarníctva v Košiciach berú len na základe talentových skúšok (žiadna matematika a slovenčina), bolo rozhodnuté. Vybral som si kameňsochárstvo. Otec bol kamenár, takže moje rozhodnutie automaticky podporil. Moje narábanie s rôznymi materiálmi sa postupne menilo. Na strednej škole, keďže som študoval kameňsochárstvo, bol konečný výstup samozrejme daný – kameň. Hlina, sadra a iné materiály boli druhotné. Neskôr, počas

Ján Zelinka: Hľadám podstatu (krava), 2014, sadra liata do kravskej kože

Ján Zelinka: Hľadám podstatu (krava), 2014, sadra liata do kravskej kože

Ján Zelinka: Obrazoborectvo/oddelené súvislosti, 2010, betón

Ján Zelinka: Hľadám podstatu (srnec), 2013, sadra liata do srnčej kože

štúdiá na vysokej škole, som už mal živnosť na kamenárske a kameňosochárske práce. Spolu s bratom sme si založili vlastnú značku na dizajn v kameni. Práca s kameňom je fyzicky náročná, a preto bol pre mňa čas strávený v škole hodnotným únikom z reality. Zhmotňovať svoje predstavy a rozvíjať vlastnú tvorbu prostredníctvom iných materiálov bolo oddychom. Náklonnosť k iným materiálom u mňa vyvolávala oslobodzujúci pocit. Až neskôr som pochopil ich poetiku, symboliku, proces... Materiály, procesy, pracovné postupy, ktoré používam, sa menili a stále menia, ale mojou ústrednou témou ostáva človek a jeho bytie, spojené so všetkým, čo ho obklopuje.

Silvia L. Čúzyová: *Čo ťa zaujíma z českej a slovenskej výtvarnej scény? Máš vzory a inšpirácie v zahraničnom umení?*

Ján Zelinka: Zaujímajú ma skôr také ťažšie veci s osobnou výpoveďou, ale pravdu povediac, vzory nemám a už dlhú dobu ma nič nedostalo. Naša scéna má napriek tomu, že je rôznorodá, takú nejakú jednoliatu, rovnakú úroveň, máločo vyčnieva. Niekedy sa niečo objaví, ale je to pre mňa skôr len také útržkovité, jednotlivé diela od niektorých výtvarníkov. Ako celok sa mi páčia výtvarníci ako Adriana Šimotová, Daniel Fischer a Ildikó Pálová, Jarmila Sabová-Džuppová, Andy Goldsworthy, Antony Gormley, Gerhard Richter, Oscar Murillo, Louise Bourgeois, Anish Kapoor a niečo aj od Damiena Hirsta. To len tak v rýchlosti...

Silvia L. Čúzyová: *Svoju tvorbu prezentuješ veľmi profesionálne, od študentských čias vystavuješ aj v Bratislave, získal si Cenu Oskára Čepana 2015. Ako môže mladý umelec dosiahnuť taký úspech?*

Ján Zelinka: Úspech je relatívny pojem a v umení to platí asi dvojnásobne. To, čo je dnes úspešné, zajtra nemusí byť, a to, čo dnes nestojí za povšimnutie, už zajtra môže byť na piedestáli. Asi najdôležitejšie je pracovať, hrať si tú svoju pesničku a nepoddať sa okolnostiam, ktoré neustále odpútavajú od tvorby. Veľa talentovaných ľudí to neustále, okolnosti ich prevalcovali. A hlavne nepracovať pre nejaký „úspech“, ale iba pre vlastnú vnútornú potrebu.

Silvia L. Čúzyová: *Nie je ťažké neustále dôverovať len svojmu umeleckému inštinktu, vnútornému naladeniu, inšpirácii? Nepotrebuješ spätnú väzbu a ak áno, kde sa berie? Ako prichádzajú nové nápady a motívy?*

Ján Zelinka: Nápady prichádzajú samé od seba, aj vtedy, keď to vôbec nečakám. Niekedy sa pýtam, prečo až teraz, nemohlo mi to napadnúť skôr? Vôbec tomuto procesu nerozumiem. To, čo čakáš, že by malo byť podnetné a inšpiratívne, vôbec nefunguje, a to, čo by vôbec nemalo byť, odrazu je. Tá premena podnetov, ktoré zdanlivo s ničím nesúvisia, na nápady a myšlienky perfektne zapadajúce do umeleckého rámca, prekvapuje a stále fascinuje aj mňa. Asi na to treba byť

Ján Zelinka: Dokument, 2015, betón

Ján Zelinka: Dokument, 2015, betón

stále pripravený a naladený na prijímanie, byť stále v tom svojom deji. Sochár má pracovať 25 hodín denne! Tak ma učili na strednej škole. Má to však jeden háčik. Byť v tom svojom deji tak trochu otravuje okolie. Tým, že sa umelec sústreďí sám na seba, prestáva počúvať iných, aj preto, že ho vytŕhajú z kontextu. Dostať spätnú väzbu v galérii nie je také ľahké. Tým, ktorým sa to nepáči, predsa neprídu a nezačnú kritizovať. Takže prvotnú a dôležitú spätnú väzbu dostávam najmä od ľudí z môjho okolia. Nie je ich veľa, ale od nich to beriem a je to dôležité. Napríklad môj brat mi stále nezištne pomáha, až sa mu niekedy čudujem. To večné prevážanie, nakladanie, skladanie, montáž, demontáž... Tým, že nie je školený výtvarník, má niekedy veľmi trefné postrehy. Je jedným z mála ľudí, s ktorými polemizujem o svojich dielach. A, samozrejme, v rámci môjho doktorského štúdia aj s vedúcim práce doc. Jánom Hoffstädterom.

Silvia Čúzyová: *Myslíš, že sa dá v súčasnosti u nás hovoriť o nejakej mladej sochárskej generácii? Sú východoslovenskí umelci hendikepovaní, alebo je slovenská výtvarná scéna na línii západ – východ neoddeliteľne prepojená?*

Ján Zelinka: Neviem, či sa dá hovoriť o mladej sochárskej generácii, ale jednotlivci tu sú. My tu na východe máme často pocit, že pracujeme kdesi na periférii, mimo diania, a že musíme niečo doháňať. Aspoň ja som ten pocit mal. Nie sme ani horší, ani menej talentovaní, len možno menej draví, a tým, že sme „tak

ďaleko“, je o nás menší záujem. Ale pozorovanie z diaľky má aj svoje výhody. To, že nie si v deji, neznamená, že sa pozeráš na dianie z akéhosi podhľadu, ale často je to nadhľad. Uvedomíš si to, keď prídeš do centra, prebehneš galériu a zistíš, že ti nič neušlo, a zase je to všetko akési jednoliate, šedé. Veľa výtvarníkov sa navzájom ovplyvňuje a málokto zostane sám sebou. Je to asi prirodzené.

Silvia L. Čúzyová: *Práve končíš doktorát v sochárskom ateliéri na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, v Bratislave si mal už aj samostatné výstavy, o tvoju tvorbu je záujem. Napriek fyzickej vzdialenosti Prešova, kde žiješ, si známy mladý tvorca. Ako k tomu prišlo? Oslovil ťa nejaký galerista, alebo si sám vyvíjal iniciatívu, posielal portfólio, oslovoval odborníkov?*

Ján Zelinka: Zatiaľ som neoslovoval galérie ani odborníkov. Už ma asi z nejakého dôvodu poznajú, a tak ma oslovia v rámci pripravovanej výstavy, nejako to ide samo... Prvá samostatná výstava som mal hneď po ukončení štúdia v bratislavskej Galérii Cypriána Majerníka. Tá predpokladám vyplynula z mojej tvorby už počas štúdia a veľmi za ňu vďačím Petrovi Tajkovi a Richardovi Gregorovi. Gregor určitý čas sledoval aj mladú košickú scénu. Vďaka nemu som sa dostal do povedomia aj v Bratislave, čiže mimo môjho okolia. Prišiel s iniciatívou vystaviť sochára z Košíc. Bolo náročné prevážať všetky sochy takmer cez celé Slovensko. Nie každá galéria je takejto náročnej iniciatívy naklonená. Preto hovorím, že aj z tohto pohľadu

Ján Zelinka: Moji súrodenci - trojčatá * 11. 3. 1975 + 11. 3. 1975, betón

Ján Zelinka: Hlava 1, 2, 3, 2010, betón

sme my sochári znevýhodnení. Je preda jednoduchšie urobiť výstavu v rámci svojho mesta a vystaviť sochára žijúceho v Bratislave. Alebo je ľahšie prevážať zďaleka obrazy ako sochy. Musím zopakovať, že máloktorá galéria je naklonená takémuto projektu.

Silvia L. Čúzyová: *Je i dnes činnosť sochárov spojená s namáhavou fyzickou prácou?*

Ján Zelinka: Pokiaľ je pre výtvarníka dôležitý osobný vstup do diela a nechce si to nechať urobiť niekým iným a niekde inde, tak áno, je to často fyzicky namáhavá práca. Dnešný výtvarník je ešte stále aj remeselníkom.

Silvia L. Čúzyová: *Vytváraš aj kresebné záznamy v rôznych netradičných materiáloch, sú to skice a úvahy o sochách, alebo samostatné výtvarné práce?*

Ján Zelinka: Skice pred prácou si nezvyknem robiť, aj keď zopár ich mám. Rád pracujem priamo v materiáli. Mám rád improvizáciu a náhodu, pretože materiál si aj tak niekedy robí čo chce. Ale začínam pracovať až vtedy, keď mám pocit, že to mám koncepčne postavené a sám v sebe mám vyriešené všetky otázky typu „prečo“. Takto nechávam odstáť nápady aj niekoľko rokov. A čo sa týka mojich materiálových kresieb, chápem ich ako samostatné práce, aj keď niekedy vznikajú naozaj ako záznamy z formovania. Je v nich zaznamenaný dej, priebeh práce a všetko to neviditeľné, čo skrýva použitie materiálu, s ktorým práve pracujem.

Ján Zelinka: Hlava 1,2,3, 2010, betón

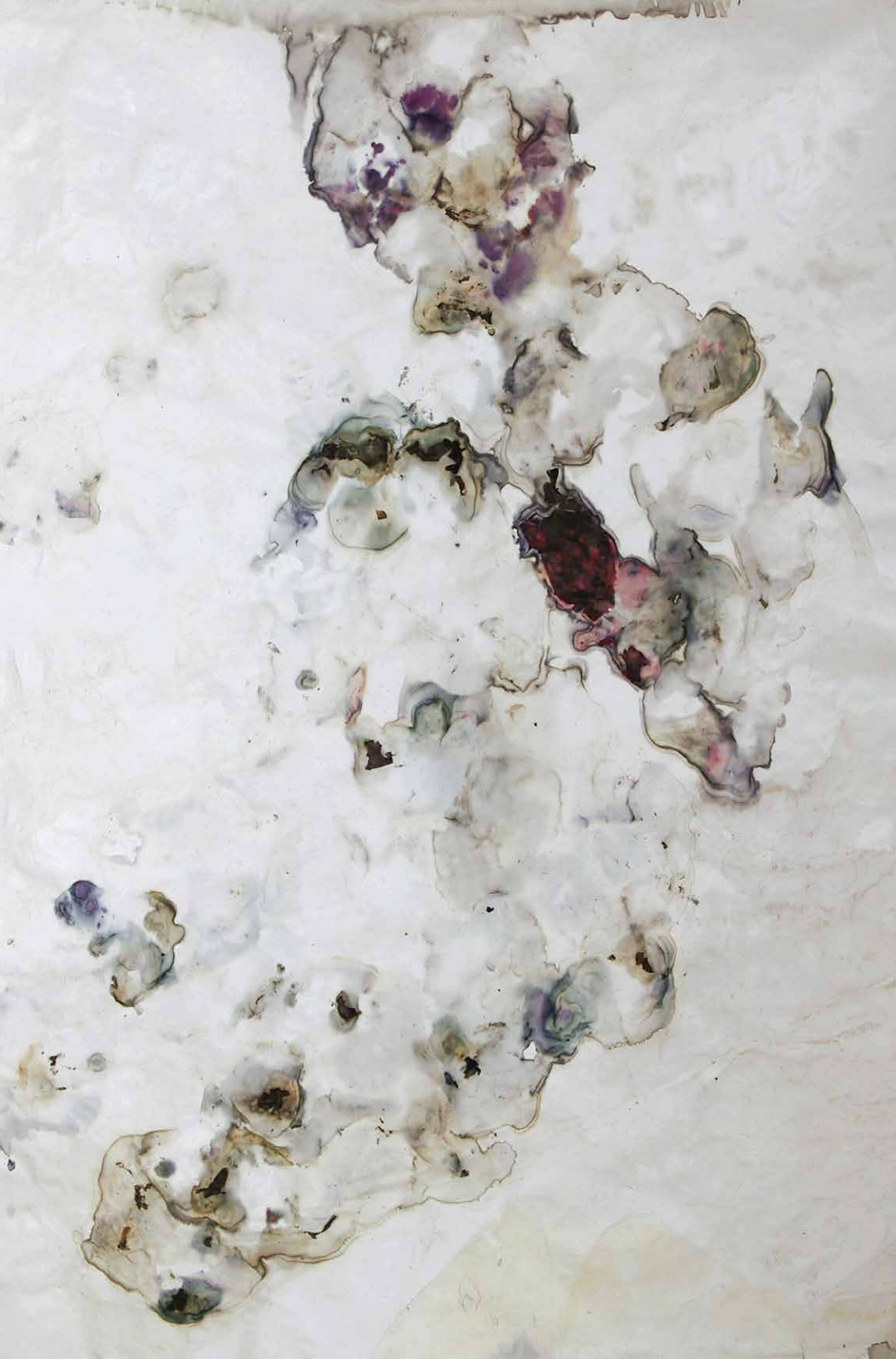
Silvia L. Čúzyová: *V tvojej tvorbe je vyvážená materiálová a konceptuálna stránka. Myslím, že autor, ktorý využíva takýto prístup, nezískal Cenu Oskára Čepana už dlho...*

Ján Zelinka: Pre mňa by mal byť koncept vyvážený formou. Môj názor je, že ak nezaujme forma, na obsah ani nepríde, pretože divák nebude mať chuť pátrať ďalej a ísť viac do hĺbky. Poznáš to, vojdeš do galérie, a keď ťa nič nezaujme, nemáš chuť spomaliť, zastaviť sa, venovať tomu čas. V dnešnej rýchlej dobe a vo vizuálne preplnenom priestore máločo dokáže naozaj zaujať. Výtvarník chce preda sprostredkovať svoju informáciu, tak by sa mal snažiť robiť to pomocou adekvátne zaujímavej formy. Som toho názoru, že ľudia majú viac-menej rovnaké podnety, rovnaké myšlienky a nápady, len spôsoby vyjadrenia môžu byť rôzne. A práve tie spôsoby sú dôležité. Buď ťa dostanú, alebo nie. Aj keď dobre myslená, ale zle napísaná kniha nikoho nezaujme. Buď ju zhltnes, alebo ju nedočítaš. Som presvedčený, že len koncept nestačí, pretože okrem konceptu, myšlienky alebo informácie potrebujem mať aj vizuálny zážitok, niečo, čo ma dostane. Nechcem uraziť konceptualistov, ale koncept bez formy je pre mňa ako duša bez tela. Ale platí to aj naopak. Bravúrne urobená vec bez zmysluplného konceptu je ako telo bez duše. Tiež ma rýchlo prestane baviť... To je však len môj subjektívny pohľad.

Silvia L. Čúzyová: *Ako hodnotíš ostatných súťažiacich umelcov a ich diela? Prečo si zvolil takú pomerne subtílnu inštaláciu?*

Ján Zelinka: Rekviem pre hada (záznam z formovania), 2013, sadra na sadrokartóne

Ján Zelinka: Samotné inštalovanie môjho súsošia *Dokument* v súťaži Cena Oskára Čepana 2015 vyplynulo viac-menej z daného priestoru. Priestor košickej DIG gallery bol veľmi silný, mal ťažkú atmosféru. Žiadal by si inštaláciu „šitú na mieru“. Myslím si, že nikto z nás finalistov sa mu úplne neprispôbil a každý väčšinou pokračoval na svojom výtvarnom programe, svojich témach, bez ohľadu na priestor a jeho špecifiká. Nepatrím k výtvarníkom, ktorí by svoj program prispôbovali momentálnemu výstavnému prostrediu. Urobil som sochársky „dokument“, ktorý som si tento rok predsavzal vytvoriť ešte v čase, keď som ani netušil, že budem finalistom COČ. Tá neochota a možno neschopnosť prispôbiť sa danému výstavnému priestoru väčšine z nás ublížila. Možno v inom priestore by prezentácia ostatných finalistov vrátane mňa vyzerala odlišne a záver poroty by bol možno iný. Myslím si, že jediný, kto z toho dokázal bez ujmy „vykorčuľovať“, bol Radek Brousil. Prezentoval svoje veci komornejšie a okolitý priestor galérie sa ich nijako nedotýkal. Galéria bola rozdelená na kóje a stĺpy rozbíjajúce priestor. Bez predošlej skúsenosti bolo ťažké odhadnúť výsledné pôsobenie prezentácie. V mojom prípade to bola veľká improvizácia a na základe tejto skúsenosti už viem, že dnes by som to inštaloval inak.

Mgr. Silvia L. Čúzyová, PhD. (1981)

Magisterské štúdium v odbore dejiny umenia a kultúry absolvovala na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2001 – 2006). V roku 2013 získala titul PhD. na katedre teórie a dejín umenia Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Špecializuje sa na dejiny a teóriu moderného a súčasného vizuálneho umenia a na kritiku umenia. Pravidelne publikuje v odborných periodikách (Ostium, Profil, Flash Art). Od roku 2009 je vedúcou Galérie MEDIUM pri Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, je spoluautorkou projektu Rožňavské radiály, cyklu výstav súčasného umenia pre Rožňavu (spolu s Norom Lackom).

Ján Zelinka: Hľadám podstatu (kôň), 2014, sadra liata do konskej kože